

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
rasiou, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Jol'a si Duminec'a.

Pretulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anu lu XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 96.

Dumineca, 2/14 Decembre

1879.

O visita la unu Episcopu romanu.

Brasiovu, 30 Nov./12 Dec. 1879

Nu poteamu se reproducemu articulu d-lui Vándory din „Bucuresti Hirado“ asupra visitei ce a facut'o P. S. S Episcopulu Popasu la Caransebesiu, fara a face unele observari pe cari, ne mai avendu locu in numerulu trecut, amu trebuitu se ni le pastramu pentru astadi.

D. Vándory in articuluu seu nu ne spune nimicu nou afara de aceea, ca a visitatu pe Episcopulu Popasu in resiedinti'a s'a. Tóte celelalte espectatiuni ale sale le audimu la fiecare pasu, le cetimu pe fiecare di, la noi acasa. Spre a cunoáscé dé' idele espuse in acelu articulu nu avemu lipsa se mergemu la Bucuresti si se cetimu pe „Bucuresti Hirado.“ Diuarele maghiare din Transilvani'a si Ungari'a ne canta destulu totu pe aceea-si córda a patriotismulu specificu, care se gasesce astfelu explicatu póte numai in vocabulariulu Academiei maghiare. Prin urmare nu atátu ideile ce le desvólta d. Vándory in diuarulu seu, ci importantia acelu de unde le desvólta ne facu se-i respundemu.

Nu voimu se cercetamu aci trecutulu d-lui Vándory si sentiementele ce le-a nutritu pèna acuma pentru Romanii din Transilvani'a si Ungari'a. Póte ca si d. Vándory a fost mai inainte unulu din acei nenumarati Unguri séu Secui, cari au urátu si au despretiutu pe Romani, cu tóte ca ursit'a le-a fost ca se traiesca laolalta cu o mare parte din ei. Dé' d. Vándory a trecut in Romani'a, si a fost primitu cu aceea ospitalitate rara, de care s'au bucuratu conationalii sei in tóte timpuriile la Romani. Acelu 'i s'a datu ocaziune a cunoáscé virtutelu poporulu romanu, pe cari in patri'a s'a natala nu ia fost datu ale cunoáscé, fia pentru ca nu s'au manifestatu atátu de invederatu, séu pentru ca ur'a nationala ia painginitu ochii ca se nu póta vedé; i s'a datu ocaziune a admirá viteji'a soldatulu romanu si sentiementele leale ale poporatiunei romane.

Amu fi crediutu, ca din momentulu acela d. Vándory nu numai s'a convinsu ca interessulu Ungariei ar' fi de a trai in buna intielegere cu Romanii si a incheiá o sincera aliantia cu Romani'a, dé' ca preste acést'a s'a convinsu ca ur'a ce a nutrit'o pèna acuma in contra elementulu romanu a fost nebasata si contraria interesselu vitale ale nationalitatii sale. Consecinti'a logica ne duce vrendu ne vrendu la acést'a conclusinne, ne duce inca si mai departe. D. Vándory dupa tóte cele esperiate, dupa ce s'a convinsu ca interessulu Maghiariloru reeru o strinsa aliantia cu Romani'a, trebuia se 'si dica: Déca voimu se ne avemu bine cu brav'a si vitez'a Romania, déca este ca legatur'a intre Ungari'a si Romani'a se fia sincera si durabila, nu potemu se mai continuamu, noi Maghiarii, tristulu rolu de asupritori ai elementulu romanescu, trebuie neaperatu se ne schimbamu atitudinea fatia de cele trei milióne de Romani din Transilvani'a si Ungari'a, se nu le mai dámu nici cea mai mica cauza a crede, ca noi amu voi se le rapinu limb'a si nationalitatea, caci déca vomu continuá in modulu de pèna acuma, eprea naturalu si justu, ca Romanii din Romani'a, se nu se inceda in sinceritatea cuvintelu nóstre, se nu créda asigurarei, ca noi suntemu amici ai elementulu romanescu, candu la noi acasa ilu persecutam si urgisimu.

Asia trebuia se judece d. Vándory in modu logicu. Ds'a inse nu este celu d'antaiu si nu va fi nici celu din urma, care vede barn'a numai in ochiulu altuia si asia póte ca d-s'a profeséza credinti'a, ca Romaniloru din Transilvani'a si Ungari'a se merge fórté bine, ca traiescu, cumu se dice, lumea alba. Probabilu, ca si d. Vándory tiene inaintea luméi la credeulu acést'a, elu scie inse prea bine, ca este falsu si ca Romanii din Transilvani'a

si Ungari'a sunt fórté nemultiamiti si au cauza de a fi nemultiamiti. Acést'a se vede chiaru din articuluu memoratu.

„Eram pregatitu — dice d. Vándory — ca voiu intalni in dlu Popasu unu inamicu declarat alu Maghiariloru.“ Si pentru ce credea elu a intalni unu inamicu in Episcopulu romanu dela Caransebesiu? Pentru ca si Popasu a fost unulu din Episcopii, cari s'au dusu la Maiestatea s'a cu cererea, ca se nu dé sanctiunea prealabila proiectulu de lege pentru introducerea limbei maghiare in scolile poporale. Cuvintele aceste contienu o marturisire, — d. Vándory trebuie se fia consciu de aceea, ca prin acelu proiectu li se facea o mare nedreptate Romaniloru, déca a tienutu de capabilu pe unu Episcopu romanu, ca din cauza ca proiectulu a devenitu lege se se facea unu inamicu declarat alu Maghiariloru; ba temerea d-lui Vándory a mersu pèna a presupune, ca Episcopulu nu va respectá legea sanctiunata ci va intrebuintiá chiaru autoritatea s'a episcopéscá spre a face ca se nu se duca in deplinire.

Insusi d. Vándory constata mai departe in articuluu seu, ca a respectá legile este o datorita a fiecaru cetatianu, care isi iubescé patri'a, repetimu dé', ca d-s'a trebuie se fi avutu in vedere o cauza fórté ponderósa, déca a presupusu, ca unu Archiereu, „unu astfelu de barbatu distinsu, cultu si invetiatu, ca Episcopulu romanu de 73 de ani din Caransebesiu“, nu va respectá legea aceea sanctiunata, in contra careia, pèna candu erá proiectu, a remonstratu chiaru si la peciórele tronului. D. Vándory vede mai departe ca Episcopulu Popasu nu i se cuvine lauda, pentru ca consciu datoriei sale de cetatianu respectéza legile si totusi se bucura — si „bucuriei sale abia póte se-i dé espressione.“

Ce s'a intemplat, pentru D-dieu, ce ar' justificá acést'a bucuria colosala? Nu vedemu nimicu, nu scimu nimicu — d. Vándory insusi nu ne spune nimicu, ce nu amu fi sciutu, si ce nu s'ar' intielege de sine. Aceea ca Episcopulu Popasu vede ca „trebuie se traiesca si se móra in patri'a s'a“ nu póte se fia surprindietoriu pentru nimenea cu atátu mai multu, cu catu Prea Santi'a S'a in etatea s'a inaintata nu se mai póte gandi a emigrá in Americ'a séu altu undeva. Aceea ca Episcopulu vede, ca „virtutea si onórea cetatianéscá 'i poruncesce ca se iubéscá patri'a s'a“ inca nu póte surprinde pe nimeni, care cunoáscé pe acestu venerabilu betranu, care a eserciatu acést'a virtute cetatianéscá intotdeauna, fara ca se mai astepte vreo poruncéa, aceea in fine ca Episcopulu Popasu vede, ca „unulu din cele mai marsiave pecate cetatianesci este acelu, de a aspirá in afara“ cu deosebire pentr'unu barbatu inteigentu, cultu si consciu de datoriele sale ca Prea Santi'a S'a, se intielege de sine. Ce ar' poté justificá dé' bucuri'a estraordinara, pe care n'o poté esprimá prin cuvinte d. Vándory?

Unu pasagiu pare a esplicá bucuri'a d-lui Vándory — pare numai, caci in adeveru e fórté confusu. D-s'a vorbesce adeca de o „intórcere salutara“ a Episcopulu, care „tempu atátu de indelungatu a amblatu pe carari, cari nu le póte numi patriotice.“

Nu intielegemu cumu d. Vándory póte se inalatie pe unu barbatu si apoi se 'lu blameze in aceea si minuta si 'n aceea si secundaasia de tare.

Cumu se póte ca unu barbatu distinsu, cultu, invetiatu, consciu de datoriele sale cetatianesci — cumu descrie d. Vándory pe Episcopulu Popasu — 72 de ani ai vietiei sale se nu fi facutu ceea ce-i comandá virtutea si onórea cetatianéscá si numai in alu 73-lea anu se se fi intorsu pe cararea patriotica? Unu asemenea omu ar' fi o enigma ne mai pomenita.

Nu vede d. Vándory absurdulu? Ori ca spera, ca Episcopulu Popasu de aci incolo se va face instrumentulu orbu alu dloru Tisza-Trefort spre maghiarisarea poporulu romanu? Atunci ar' ofensá si

mai cumplitu pe betranulu Episcopu, care — nu potemu stá la indoiéla nici unu momentu — ca dupa D-dieu si patria nu iubescé nimicu mai multu ca pe natiunea s'a.

Cronic'a evenimentelu politice.

Amu aratatu in numerulu trecut, ca § 2 alu proiectulu de lege pentru armata a fost respinsu de cátra camera deputatiloru dela Vien'a. Acuma va desbate camera domniloru asupra proiectulu si e mai multu ca probabilu ca'lu va si primi intregu. Guvernulu speréza, ca in casulu acést'a, presentandu proiectulu din nou camerei, § 2 va intruni maioritaea necesara de doue treimi. Dé' déca centralistii dupa cumu'i conjura press'a loru voru remané nemiscati in hotarirea loru de a nu votá §ulu 2? Atunci trebuie se se retraga ministeriulu séu se se disolve Reichsrathulu. Unu altu medioclu de a esi din dilema anevoie se va aflá. Organele Cehiloru si ale Poloniloru dau espressione bucuriei loru asupra declaratiunei hotarite a comitelui Taffe. Diuarulu din Prag'a „Politik“ dice cu privire la acést'a ca deórece votarea lelei asia cumu este, dupa cumu s'a esprimat si ministrulu Horst, e o cerintia fundamentala a politicei imperiului, numai de aceea mai póte fi vorb'a, ca ministeriulu pe bas'a unui programu analogu declaratiunei ministrulu-presiedinte se se intregéscá, se se declare de cabinetu autonomisticu, si se face a se primi legea eventualu prin disolvarea Reichsrathulu si escrierea de alegeri noue, c'unu cuventu: ca se se formeze in fine unu gnvernu alu partidei autonomiste, tare, energeticu si consciu de tienti'a s'a.

De unu timpu incóce Rutenii din Galiti'a dau semne mai mari de viatia. Pèna candu Polonii traieau pe pecioru bunu cu Nemtii decembristi, cari erau la guvernulu, Rutenii erau parasiti de totu spriginulu, celu mai gaseau din candu in candu in Vien'a; Polonii intotdeauna au asupritu fara mila pe ruteni, si Nemtii pentru ca se nu se strice cu Polonii inchideau ochii la tóte. Astadi situatiunea s'a schimbatu: Polonii au trecut in taber'a autonomista si Nemtii le facu opositiune, ear' Rutenii bietii speréza ca dóra voru poté profitá ceva din cért'a germano-polona. De aceea cei trei deputati ruteni din Reichsrath s'au alaturatu la partid'a centralista, votandu pentr' adres'a minoritatii.

Interesantu e ce i se scrie diuarulu „Osten“ din Lemberg despre intrunirea celei mai mari reuniuni politice a Ruteniloru din Galiti'a in siedintia plenara estraordinara, care s'a tienutu sub presiedinti'a fostulu deputatu canonicu Pavlicov si la care au asistatu reprezentanti ai nationalitatii rutene din tóte cercurile Galitiei. Atátu presiedintele, catu si raportorulu Dr. Dobrzanski si redactorulu Ploszczanski au accentuatu ca situatiunea Ruteniloru este astadi mai seriósa decátu a fost vreodata pèna acuma. Nu mai merge dé' de a perde timpulu cu recriminari. Acuma poporulu rutenu trebuie se se destepete din letargi'a ce l'a cuprinsu de mai multi ani, déca este, ca se se póta aperá cu succesu in contra atacuriloru si asupririloru contrariloru. Rutenii dupa ce se voru reculege se voru intrepune pentru egal'a loru indreptatire in aceea si mesura, cumu o facu Cehii fačia de Germani. Modificarea lelei de alegere in Galiti'a este unu postulatulu alu drep-tatii, Deputatii ruteni au fost avisati a procede solidariu in sensulu acést'a, ceea ce au si promis bucurosu.

Dr. Dobrzanski a depusu in numele comitetulu reuniunei „Rada Ruska“ urmatórea resolutiune: „Rada Ruska“ se pronuntia pentru deplin'a esecutare a art. 19 alu legiloru fundamentale prin votarea unei legi asupra egalei indreptatiri a nationalitatiloru in generalu si a Ruteniloru in spe-

cialu. Deputatii ruteni sunt provocati, a face in privinta acésta propuneri in camera.“ Alu doilea punctu alu resolutiunei recomanda membriloru reuniunei, cá se apere cu energia interesele rutene in comunele singuratiche ale Galitiei prin manifestari corespundietóre, cu deosebire inse prin cultivarea diligenta si conscientiosa a idiomului ruteni si prin lupta pentru paritatea limbilor rutene față de partile private nu mai puțin cá față de autoritati. Punctulu 3 alu resolutiunei se exprima in contra multirei impositeloru intentionata de guvern si cu deosebire in contru urcarii dărei pe petroleu. — Dupa o viua desbatere, la care au participatu fostii deputati in Reichsrath Zaklinski, Naumovicz, Krzyzauovski si Szvedzicki, s'a primitu resolutiunea cu unanimitate.

Cá adausu la apretierea situatiunei politice interioare in Austri'a si a relatiunilor ei cu Germani'a citamu unu pasagiu insemnatu dintr'unu articulu alu fôiei berlinese „National-Zeitung“, intitulatu „Germani'a si Austri'a“, care observa cu privire la declaratiunea energica din urma a ministrului-Presedinte Taaffe următoarele :

„Candu a fost principele Bismarck la Vien'a, ministeriulu Taaffe abia intrase in oficiu. I se atribuieau acestui ministeriu tendintie reactionare, si deórece se sciea cá intentiuni reactionare in Austri'a nu se potu realisá cu ajutoriulu Germaniloru, ci numai cu ajutoriulu Slaviloru, s'a mai adausu la temerile asupra politice interioare a ministeriului si temerea, cá va face concessiuni pretensiuniloru neindreptatite ale Cehiloru, ba cá va deveni încátuva dependentu de acesti'a. Tocmai impregiurarea, cá principele Bismarck fara privire la ministeriulu Taaffe a tractatu cu cabinetulu austriacu pe pectorulu celu mai amicabile, cá prin urmare nu s'a asteptatu, cá acestu ministeriu se aiba o tendintia inimica Germaniei, a contribuitu la aceea, a micșorá temerile, ce existau in privinta acestui ministeriu. In fapta s'a si parutu câtuva timp, cá si candu tendintiele sale de a impacá pe Cehi se voru tiené intre marginele iertate. Acuma inse ministeriulu Taaffe s'a datu pe față; elu se presenta cá unu scutu aperatoriu alu Slaviloru in contra germanismului prepotentu. Cui nisiuinti'a de a procurá Cehiloru o influentia in imperatia se impacá inse de totu reu acea nisiuintia, de a trai pe pectoru bunu cu Germani'a, căci Cehii sunt si remanu cei mai inversiunati inimici ai germanismului si aderentii cei mai supusi unei Rusiei cu scopuri panslavistice.“

Dep. Dr. Rieger, cu ocasiunea discussiunei legei pentru armata, a voitu se dovedesca tocmai dincontra in discursulu seu, cá Cehii n'au tendintie panslavistice, cá voiescu numai egal'a indreptatire si de aceea a esclamatu. „Dati Slaviloru dreptate si atunci nu aveti a ve teme de panslavismu!“

Se telegraféza dela Rom'a 9 Decembre, cá in camer'a deputatiloru d. Maurigi a interpetatu pe guvernulu in privinta recunoscerii independintiei Romaniei de catra Itali'a; d. Cairoli, presedintele consiliului, raspunde, cá Itali'a, care a avutu totu-dea-una cu Romani'a legaturi de amicitia fratiésca, dorea de multu se i póta recunósce oficialu independintia s'a. Inse de vreme ce mai inainte trebuiea se se puna in executare articolulu 14 alu tratatului din Berlinu, Itali'a cá si Germani'a, Franci'a si Angli'a, au trebuitu se astepte cá Constitutiunea Romaniei se fia revisuita in articolulu 7 alu iei. De óre-ce nu se póte presupune de locu, cá se póta dobândi o revisuire ulterioara mai complecta de câtu cea deja votata de Camerele romane, trebuiea déra, dupa o otarire conforma a celoru patru cabinetu, se se caute sigurantia pe langa guvernulu romanu, cá aplicarea legii votate va fi larga si sincera.

In acestu scopu au avutu locu convorbiri cu represintantulu Romaniei in Itali'a si rezultatulu loru a fostu o declaratiune, alu carei testu ilu citește d. Cairoli. Primulu ministru adauge cá, acést'a declaratiune parendu satisfacétóre, guvernulu italianu a socotitu, cá a venitu momentulu de a recunósce independintia Romaniei. Acésta otarire a fostu notificata guvernului romanu si celoru-l-alte cabinetu, cu care celu din Rom'a s'a tienutu totu-deauna in comunicatiune. Actulu formaiu alu recunoscerii se va indeplini in curendu prin remiterea scrisoriloru de acreditare din partea comitelui Torielli catra principele Carolu I alu Romaniei. — Acést'a comunicatiune a d-lui Cairoli, cu care d. Maurigi s'a declarat satisfacutu, a fostu primita pe tóte bancile Camerei deputatiloru cu semne de aprobare fórté accentuate.

Se serie dela Petersburg 9 Dec. cá acolo domnesce mare panica. Pe tóte stradele, cu deosebire in giurulu palatului imperatescu, s'au indoitu si intreitu patrurile gendarmeriei si ale politiei. Se vorbesce adeca, cá vieati'a Tiarului este inca si acuma amenintata, deórece unu numeru de Nihilisti temerari au formatu o conjuratiune si s'au obligatu prin juramentu, a nu odihni, pëna candu capulu imperatiei russesci nu a caditu victima planuriloru loru infernale. Ei voiescu se resbune prin acést'a pe „martirulu“ loru Soloviev. In legatura cu acést'a se vorbesce in cercurile distinsé ale burgesiei de unu proiectu, care ar' avé de scopu formarea unei garde cetatienesce spre apanarea persoanei Tiarului.

Din Petersburg se mai anuntia cá a doua di dupa atenatu, Tiarulu a inceputu se suferé de friguri, devenindu fórté nervésu. Elu 'si inchide singuru in flecare nópte camer'a s'a de dormitu, si tiene inauntru patrug ardi cari 'ilu pazescu tóta nópte. Tiarulu a inceputu se nu mai aiba incredere in nimeni.

In 8 Dec. l. c. s'a tienutu in Petersburg cu mare pompa serbarea ordinului sântului George, care s'a fundatu acumu 90 de ani de cátra imperatés'a Cataru'a II. Imperatulu a trecut in revista trupele, dupa ce le-a adresatu mai antaiu o vorbire. Dupa parada a fost serviciu divinu. Dupa acést'a imperatulu earasi a mersu inaintea trupelor multiamindu-le inca odata si exprimandu-si increderea in tienut'a loru brava viitoare. Trupele au respunsu cu urale entusiasitice. La 6^{1/2} sér'a a fostu prandiu mare in palatulu de érna, la care luara parte toti cavaleriiloru ordinului S. George. Imperatulu Alesandru tiené unu toastu pentru celu mai betranu cavaleru alu ordinului, a imperatului Wilhelm, amicu seu neschimbatu, care póta de 65 de ani crucea S. George si caruta i doresce sanatate si fericire inca pentru multi ani. Toastulu a fost primitu cu strigari entusiasitice de ur'a, music'a a intonatu imnulu nationalu germanu. Unu alu doilea toastu a ridicatu imperatulu in senatatea posesoriloru ordinului S. George de tóte gradele, laudandu totodata bravur'a documentata de trupele tinere in resbelulu ultimu. — In fine exprimá imperatulu dorintia cá Rusi'a se se desvólte pe cale pacificá, se fia fericita si gloriósa. Urale infinite urmara dupa acést'a. Ministrulu de resbelu Miliutin tiené unu toastu in sanetatea imperatului Alesandru, care inca a fost primitu cu entusiasmu.

Manifestarea imper. Alesandru pentru amicu seu „neschimbatu“ Wilhelm si pentru pace, dovedesce cá Rusi'a si Germani'a s'au apropiatu earasi de olalta séu cá si amicitia loru in realitate a remasu „neschimbata“, si dupa ceart'a cancelariloru priu diuare. Demonstrarea pentru pace care 'si are insemnatatea ei, mai cu séma déca s'ar' adeveri cá pentru anulu nou se astépta unu actu alu imperatului, care va impacá elementulu rusesc cu celu polonu. Póte cá lui Alexandru II se-i succéda ceea ce nu ia succesu lui Alesandru I de a impacá adeca pe Poloni. Se vorbea multu de retragerea lui Gorceiaco, care, se dicea, va fi semnalulu ca politic'a Rusiei interioara si esterióra se va schimbá in sensu pacificu. Gorceiacov s'a reintorsu la Petersburg pe la Berlin — unde a fost primitu la curte fórté amicabile, dér n'a datu facia cu Bismarck, care nu s'a miscatu dela mosiea s'a din Varzin — ear' acuma se anuntia, cá a reluat earasi conducerea afaceriloru esterne.

Inalt'a Pórt'a a adresatu Puteriloru o noua circulara pentru a le semnalá situatiunea deplorabila, facuta emigratiloru musulmani de guvernulu bulgaru, candu sosescu la frontiera; ei sunt arestati sub pretextu cá pasportulu loru nu póta vis'a agentiei diplomatice a Bulgariiei la Coustantinopole.

Pórt'a, dupa ce a adresatu cereri presante principelui Alexandru I, a avutu cunoascintia de o circulara a guvernului bulgaru catra reprezentantii puterileru la Sofi'a, informandu-i, cá emigratii nu voru fi repatriati, pe catu va durá timpulu uritu, ci numai dupa verificarea identitatiei loru. Acésta mesura pusa in executare, fara a consulta in modu prealabilu pe Pórt'a, este o infractiune la drepturile Curtiei Suzerane si la prescrierile tractatului din Berlin. Dér mai' nainte de a esaminá aceste plângeri, Pórt'a voindu se dé ajutoriu emigratiloru, cari se afla in timpulu de fatia fara adapostu si lipsiti de mijlóce, face unu apelu catra Puteri, in numele umanitatiei, pentru cá ele se mijlocésca pe langa Bulgari'a, spre a lasá emigratiloru inlesnirea de a'si redobândi imediatu vetrele lor, rezervandu pen-

tru mai tardiu deslegarea cestiunei redicate de guvernulu bulgaru.

Renunitulu barbatu de statu anglesu, fostulu sieflu alu cabinetului anglesu Gladstone a tienutu in Edinburg doue discursuri politice importante. Intr'unulu din aceste discursuri a vorbitu asupra importantei cestiuni, cá cine va fi mostenitoriulu Turciei? cu-i i se cuvine proprietatea si aministrarea frumóselor provincii din peninsul'a balcanica, déca supremati'a Turciei asupra loru va incetá? Acést'a mostenire — dice Gladstone — nu i se cuvine Rusiei, ea nu i se cuvine nici Austriei, chiaru déca si-ar' asigurá-o prin vrea conventiune cá cea anglo-turcésca. Aceste provincii trebuie se devina proprietatea ómeniloru, cari locuiescu de seculi si cari introdusera acolo civilizatiunea, candu fara veste órdele cuceritóre mohamedane se aruncara cu mare furia asupra acestei pãrti de lume, calcandu pretutindeni civilizatiunea in pecióre.

Vorbindu apoi de Romani, Serbi, Muntenegreni Bulgari, Rumelioti, cari si-au redobânditu de totu séu in parte libertatea, dice: „... Ori de câte ori se sune libertatea in leculu sclaviei, se dehtëpta demnitatea individuala acolo, unde nu exista de câtu o aservire comuna; ori de câte ori se decretéza neviolabilitatea esistentiei, a proprietatii, a reputatiunei, se implinesce un'a din acele mari si nobile opere, de care popórele civilizate aru trebui se se bucure de la unu capetu pëna la celalaltu alu universului. Déru, dupa cumu ativediutu, si pëna la 10 milióné ómeni au fostu smulsi de sub diferite grade de servitute politica spre a fi redati libertatii.“

„Ve rogu, Domniloru, de a esprimá impresiunea cu mie sperantia ca aceste provincii nu voru mai fi repuse sub jugulu unei puteri ori-care aru fi ea. Nu trebuie se supravighiamu cu ingrijire numai miscarile Rusiei. Suntu in aeru intrigi combinate si de alte puteri. Suntu multe motive care ne facu a crede, cá Austri'a, de esemplu, cauta asi intinde puterea s'a, a dá dreptate pesimistiloru, adeca a introduce in peninsul'a balcanica o schimbare care, nu va fi altu de câtu inlocuirea unei tiranii cu alta. Se trecemu, d-loru, in partea libertatii si a ómeniloru liberi! Fiti siguri, locuitorii acestoru provincii nu se gandescu catusi de pucinu a nelinisti pe vecinii loru, ei nu aspira de câtu la acea de a trai in pace, avendu dreptu datorie de a inlocui injosirea de alta data cu fericirea casnica si independintia nationala, si dreptu plăcere bucurarea de libertate. Acestu tablou, ori câtu de frumosu ni se pare, este imaginea realitatii, si nu trebuie cá man'a omului se 'lu inegrésca. Rogu dér' pe guvernulu britanicu de a nu ajuta nici o intriga rusésca, nici o intriga austriaca, nici o intriga anglesa, si de a incuragia din contra libertatea de guvernare, care incepe a prevalá prin provinciile emancipate. Vomu repara astu-felu neapasarea nóstra din trecut, reeél'a nóstre prea mare séu intervenirea nóstra prea tardia...“

Din Laibach, capital'a Carnioliei, se anuntia, cá foile slovene de acolo publica testulu unei adrese cátra comitele Hohewart subsemnata de 1200 dintre cei mai d'antai alegétori, care adresa combate centralismulu, cá o instiutiune contraria desvóltarei naturale a monarchiei habsburgice si exprima dorintia, cá sub guvernulu maioritatii presente a camerei, ingrigeatu pentru prestigiulu de putere alu Austriei, va succede a pune in loculu necredintiei credintia adevérata si a aduce la valóre principiulu egalei indreptatiri nationale. Adres'a multiamesce in fine comitelui Hohenwart pentru redactarea respunsului la discursulu tronului, care corespunde tuturor dorintieloru poporului si 'lu felicita pentru ordinulu ce l'a primitu dela imperatulu.

In 3 Decembre avú locu o mare victorie saengerósa a Muntenegreniloru contra Albaniloru langa Velic'a pe riulu Limu. Vre-o mie de Arnauti au remasu morti pe locu. Tóte carele din Plava au trebuintia de doue dile pentru a aduce de la campulu bataliei pe toti mortii, — Perderile Muntenegreniloru sunt insemnate; pëna acum s'au constatatu una suta de morti si totu atátia raniti.

Indolu 21 Novembre 1879.

(Urmare.)

A sositu timpulu cá natiunea romana se 'si reculéga tóte fortiele sale materiali si spirituali, lucrandu si contribuindu toti cá unulu si unulu cá toti se inaintamu interesele de viatia si existintia

ale națiunii noastre. Le putem înainta cu succesu siguru, deca la atacurile îndreptate contra noastră vom contrapune putere morală, și preotii în toate bisericile naționale, bisericile voru premerge înainte, că disu este de poetul: „Preotii cu crucea în frunte, căci oștea e creștină.“

1. Fondurile scolastice Archi-Diecesane a ambelor confes. în decursu de 2 ani celu multu se se redice la acea valoare banăscă, cătu fiecare școlă mai seraca se se pōta provede cu cărți scolastice, diurnale politice economice, pedagogice.

2. Ficare inteligentū romanu, clericalu sēu laicu, se se prenumere celu putinu la nnu diurnu politicu, cei cu stare mai buna macaru la 2, 3 și 4 diurnalistic'a e puterea de viațā a unei națiuni

Dēca inteligenti'a romana se va reculege, de si cu greu, pōte face preste asteptare forte multu pe terenul culturalu, numai se contribuimū și lucrāmū cu totii amesuratu puteriloru materiali și spirituali, eu ațrīmū că cele mentionate sub nr. 1, 2, de si cu greu, dēr' se potu efectui, — modestia nu-mi permite a face propunere, ci rogu cu totu respectulu pe acei omeni practici, cari trecu înaintea noastră de publicisti și romani buni, se pasiēsca în publicu, că pe ce cale, si cumu se aru potē provede școlēle noastre confessionali cu cărți scolastice, diurne politice, economice, pedagogice. — Dēca această provocare factuā intru interesulu culturalu alu poporului nostru aru fi trecuta cu vederea, 'mi voin tīenē de datorințā sânta cu ajutoriulu lui D-dieu și alu inteligenti' a-le apli'ā în tractulu protopopescu alu Indolului, și la tempulu seu despre rezultatu a face aratare în publicu. Fațā cu tōte Redacțiunile diurnalistic'e romane, am acea rogare modesta, că în numerulu ultimū alu anului curențu se anoteze numele premerantiloru, că se pōta sci națiunea, cari inteligenti se interesēza de venitorulu poporului nostru, căci celu ce nu prenumera la diurnale romane și celu ce nui place a vorbi în biserică, școlă și casa, romanesce, nu pōte fi romanu bunu, ci e a rama și chirivalu resonatoriu fara nici una valōre. Cu atātu mai vertosu trebue se se reculeaga Clerulu și națiunea, căci nou numitulū Episcopu alu Gherlei nu s'a genatu cu ocaziunea introduceri sale în scaunulu episcopescu a vorbi în limb'a biserice' rom. cat. și nu în limb'a biserice' gr. cat. Dēca Episcopii biserice' gr. cat. voru premerge cu astfelu de exemple, ce va fi cu noi? Pōte aratā istori'a biserice' gr. cat. romane vr'unu casu, că unu Episcopū romanu se fi vorbitu în biseric'a s'a facia cu clerulu și poporulu seu intr'o limb'a straina?

Si dēca vrea se se convinga despre frumseti'a și sublimitate' limb'e romane, bine-voiesca asi luā ostaneal'a se vina la Blasiu, candu se va tīenē vre-o conferințā biserice'scă, și se asculte pe capulu provinciei metropolitane, pe prea bunulu nostru Metropolitanu, că cu ce stilu, elegantiā și tonu sonorū vorbesce, încātu e în stare a fermecā și pe celu ce nu întielege de locu limb'a romana. Deca Episcopii nostri și inaltu lucleru, de care 'su încungiurati intru tōte, voru imitā pe capulu provinciei metropolitane, care precumu se vede vrea a trai numai și numai pentru prosperare' biserice' și națiunei, atunci cu pasi rapedi ne amu apropiā de tīent'a dorințelorū noastre, reocupandusi biseric'a și națiunea loculu de demnitate între celelalte biserici și națiuni din statu. Dice Evangeli'a lui Christosu: „Pre pastorulu celu bunu de pe flucleratu 'lu cunoscu oile sale, și le mana unde vrea.“ — Dēca pastorulu flucleratu oiloru iu limb'a straina, turm'a e vilita a se imprastia și venindu lupii o prapadescu, și în vreme de bine ori ispita credințiosii nu se potu adunā în giurulu pastorului. — „Celu ce se genēza de mine înaintea omeniloru și eu me-voi genā de elu înaintea tatalui meu.“ — adeva: celu ce se rusinēza de limb'a sa materna, urgisitu va fi de națiunea sa, fia acela Episcopu, preotu, ori mireanu. „Ce i-va folosi omulu i că va dobēndi lumea tōtā, și si va perde sufletulu seu.“ adeva cei i folosescū omulu bunurile și onorurile lumesci, dēca 'lu despretiuesce națiunea și poporulu seu.

Petru Al. Vlassa.
V. Protopopu.

Din camer'a austriaca.

În nr. trecutū amu fostu mentionatu pe scurtu importantulu discursu alu conducătoriulu Cehiloru Dr. Rieger tīenutu cu ocaziunea discușiunei a-

supra legei pentru armata. Dr. Rieger a disu între altele:

„Domniloru! N'am tīgaduitu niciodata, că sunt slavū și marturisescū simpatihiele mele pentru tōte popōrele în mēsură egală (Bravo! în drēpt'a), pentru vecinii mei cei mai aprōpe, Polonii, înainte de totii, pentru Russi'a, Serbi'a și Bulgari'a și pentru ceilalti totii; am simpatii pentru densii și credū, că 'mi va fi iertatu ale semti și ale marturisi. Vetii trebui se tīeneti contu o data de acestu faptu, că esista Slavi în Austri'a, cari semtu cā Slavi (Bravo! Bravo! în drept'a). Se nu uitati, că Slavii formēza majoritate, că dau armatei unu contingentu de 60 percente și că în Austri'a nu se pōte gāndi nici unu omu cu minte la aceea, că se pasiēsca în contra Slaviloru.“

Spariati pe omeni multu cu panslavismulu. Dr. Fischhof a disu fōrte bine: Aceia cari asuprescu pe Slavi lucrā pentru panslavismu (Aplause în drēpt'a).

Dati Slaviloru dreptate și atunci n'aveți ce ve teme de panslavismu, și mai puținu Austri'a (Aplause în drēpt'a); dēr' Austri'a trebue se-si iea în privinț'a acēt'a o hotărira leală și franca. Trebue se ne întrebāmū, ce misiune are Austri'a în lumea acēt'a? A mai spus'o încă unu domnu antevorbitoriu că, aceste mici popōre, pe cari migrațiunea popōreloru le-a lasatu în mediulocu Europei, au unu interesu, a intrā în legatură mai strinsă între sine spre a-si aperā esistenț'a lorū aperiandu-si și respectandu-si împrumutatu drepturile, că se nu devina prad'a veciniloru uriasi și că Austri'a este scutul naturalu alu acestorū popōre (Bravo! în drēpt'a).

Acēt'a e după convicțiunea noastră misiunea istorică a Austriei, acēt'a e fundamentulu esistenței sale. Destinele popōreloru se conducū întotdeauna după idei diferite. În momentul acēt'a este ide'a nationalității, care, așa dicēndu, pōrtā istori'a și conduce destinele popōreloru. Sub acestu drapelu s'a unitu Germani'a, sub acestu drapelu s'a facutu unitate' Italiei, și acestu motivu și aceste idei le vedeti reesindū din tōte resbelele timpului din urma. Acēt'a ideea este atātu de puternică, încātu nici unu statu și nici unu poporū nu se pōte sustrage efectului ei. Austri'a va trebui se se decidā a face paceā s'a cu ide'a acēt'a și a se invoī cu ea. Dēca s'ar' stradui printr'o încercare desiērtā ai stā în contra, atunci Austri'a ar' peri; dēca inse va precepe bine ide'a și va sci se-o întrebuinte în favorulu ei, atunci Austri'a tocmai în acēt'a ideea va aflā puterea și viitorulu seu (Aplause prelungite în drēpt'a.)

Dēr' Austri'a trebue se faca în privinț'a acēt'a politic'a s'a proprie; nu trebue se lase a fi împinsa, nici spre ostu, nici spre vestu, nu trebue se lase a fi folosită de un'a sēu alta putere, nu trebue se faca ex proprio servitiu de gendarmu pentru Angli'a sēu pentru altu cineva; numai interesele sale proprie are se le consulte și se le iē de directivă, și pentru că Austri'a se aiba în politic'a esteriōrā libertate deplină a deciziuniloru sale pentru tōte casurile — căci amicii de astadi potu se devina inimiți mână — pentru că se pōta fi și remanē stapană peste politic'a interiōrā, trebue se fia tare în propri'a casa, că se fia respectatā în propri'a easă, și spre ai dā acēt'a taria sunt gată a votā pentru lege. Si acuma sciti pentru ce votezu acēt'a lege. (Aplause viui în drēpt'a, oratorulu primese felicitari din multe parti.)

Conferinț'a protopopiloru din Blasiu.

Astadi suntemu în pozițiune a publicā după „Foi'a Scolastică“ parte a 2-a a conferinței, ce s'a tīenutu în Blasiu la 1 și 2 Septembrie. Eata-o:

Venindu la desbatere punctulu alu 5-lea din programă, carele pune întrebare' fōrte momentōsă: oare nu ar' fi cu scopu, că după-ce prin marirea protopopiatelorū agendele protopopesci încă se voru înmulți, cerculu de activitate în cele bisericesci se se separeze de sfer'a de activitate în cele scolastice? Esc. S'a provōca pre protopopi, se-si descopere opiniunile referitorie la întrebare' acēt'a, fara nice-o reserva.

Prot. Alimpiu Blasiānu areta, că agendele protopopiloru în sfer'a curatū ecclēsiastică suntū fōrte multe: supraveghiare' averiloru, compunere' ratiuniloru, constituire' curatoriloru, visitările, causele matrimoniale, afaceri de segregari și comasari s. a., cari tōte receru tempu și ostēnēla, în cătu manecandū dintr'acesta punctu de vedere fia-care protopopu trebue se dorēsca desfacere' agendelorū scolastice de celelalte agende protopopesci. De alta parte inse militeza grave împregiurari, cari silescu pe protopopi a se dichiarā chiaru în contr'a aceste' separari. Asia ostenelele inspectoriloru scolastici, cari s'ar' constitui în urm'a separari, voru trebui remunerate; și fiindn-cā fonduri spre acēt'a nu avemū, sarcin'a acēt'a ar' trebui se cada pe cassele bisericesci. Între inspectori și protopopi fōrte usioru s'ar' potē nasce diferințe neplacute. Deci e de parere, că desbatere' p. 5 se se amane pe alte tempuri mai oportune.

Adm. Z. Branu adauge, că pre lungă greutățile aduse de antevorbitoriu mai vine a se considerā și dedare' poporului cu protopopii. Acestia suntū întempinati cu incredere din parte' poporului, pre candu de inspectori anevoia ar' ascultā.

Prot. J. V. Rusu ar' fi doritu, că cutare dintre protopopi se fia vorbitu pentru separare' agendelorū, ca se pōta vedē motivele militante pentru separare, și de aru fi convinștōrie, se le primēsca cu tōtā anim'a. În praca vede principiulu acēt'a aplicatu la orientali din dieces'a Caransebiului. Aci au inspectori scolastici mireni; dēr' nu se pōte edificā din urmarile, ce se vedu. Școlēle de acolo nu prosperēza mai bine; afara de aceea se facu pretensiuni esagerate, se nascu conflicte. — Cantii sasi tīenū școlēle lorū strinsu împreunate cu biseric'a, și prin acēt'a prosperēza. Dēca creșterea poporului nu ar' fi condusă de preotii, poporulu usioru s'ar' potē instrainā și deveni indiferentū. Deci în interesulu creșterei religiozo-morale protopopii se îngrișca și de aci în colo agendele scolastice și în cătu aru fi prea îngreunati, se se ajute cu visitatori; dēr' credințā de-a potē salvā școl'a și în acēste împregiurari greu amenințatōrie nicidecumu se nu pērdā.

Vic. Ales. Micu afla una cale midilociā. Între Ven. Ordinariatu și protopopi lipsesce aceea zala, care trebue se fia între subalterni și capulu lorū. Acēt'a se se suplinēsca prin controlare' protopopiloru atātu în cele bisericesci, cătu și în cele scolastice. Spre scopulu acēt'a din centru se se esmita din tempu în tempu câte o persōnă, care se controleze pe protopopi. Si fiindn-cā starea materială nu permite, că controlare' acēt'a se se faca prin inspectori anume constituiți, se se îndeplinēsca prin decani ori substituti ai lorū.

Es. Sa P. Metropolitanu trage atēnțiunea conferinței, că p. 5 cuprinde numai un'a propunere, — și că nu se intenționeza o separare a școlēi de biserică, ci numai se se iē ajutoriu pre lungă protopopi. Acēt'a se se faca dintr'acelu motivu. că se avemū organe controlatōrie scolastice în numeru corespunditoriu, fațā cu atâte organe, ce-si creēza statulu, că se-si pōta controlā deosebitu organismulu școlēi.

Desbatere' se mai continua cu interesu viu. În fine Es. S'a resuma rezultatele în următoriele:

1. Conferinț'a dechiara, că nu e consultu, că agendele protopopesci cele bisericesci se se separeze de cele scolastice.

2. După-ce prin arondare agendele protopopiloru se mai înmulțescū, se ofțēza, că dīnsii se aiba ce-va sprijinu subalternu, și e de doritu, că notarii tractuali se fia disponibili la tōte. Spre a se ajunge acēt'a mai bine totii notarii se se notifice la V. Ordinariatu, pentru-că de o parte se se întarēsca și se fia persōnă publică din parte' protopopiloru, era de alta parte se se scia, cui se se scria, candu ar' fi protopopulu morbosu, sēu ar' întreveni altu casu. Protopopii potu face respunditori pe notari în emisiuni protopopesci, dēr' fațā cu V. Ord. respundere' și în acele casuri o pōrtă numai protopopii. În acestu tipu notarii stau la dispunere' protopopiloru.

3. Se recunōsce lips'a de o controlă, care se dē pīntenū respectivelorū organe, era de alta parte se se convinga, cumcā fia-care protopopu e la culmea misiunei sale, și prin acēt'a și protopopii se aiba ceva sprijinu moralu. Ce se tīene de organele folosite spre controlare, remane în voi'a V. Ordinariatu, că se alēga și esmita pre cine va aflā cu cale, candu și de câte ori va voi, cumu și a îngriji de spesele necesarie, — cari puncte din parte' conferinței se primescū.

... La p. 8 alu programei, se face propunere, că la cursulu de teologia esternu (moralu) se nu se primēsca nici unu individū, pēna-ce nu va fi absolvatu cursulu preparandiale în institutulū dela Blasiu; — cei absoluti de ambe cursurile aceste (preparandia și moralu) numai asiā se se chirotonēsca pentru parochi'a, pre care au fostu suscepti, dēca antaiu voru fi servitu 2—3 ani că invetiatori la cutare școlă poporală. Prin acēt'a s'ar' ajunge doue, antaiu individii acestia după-ce s'ar' asediā în funcțiune de parochi, ar' potē împleni oficiulu de directori ai școlēi pop., — și a dou'a preotii asiā pregatiti ar' potē funcționari și că invetiatori în comunele mai serace, fara că inspectorii regesci se le pōta imputā, că nu au cualificatiunea de invetiatori, — afara de aceea s'ar' evitā și molestele pretensiuni, că se se primēsca la cursulu esternu individii, ce nu posedu pregătirea receruta.

Esc. S'a afla, că lucrulu în sene ar' fi fōrte folositoriu, ma îndetorierea s'ar' potē estinde mai de parte, și asupr'a teologiloru interni; și acestia aru potē fi obligati, se servēsca câte unu anu că invetiatori. Vinu inse la midilocu și pedece mari.

Se încinge una desbatere îndelungată, în care se aduce înainte, că cei ce au absolvatu 4 clase gimnasiale (după conclusele sinodului din 1869 numai de acestia potu fi suscepti la cursulu teologiei esterne), s'ar' senti îngreunati prin îndetorierea de-a mai petrece alti trei ani la preparandia, cu studie în parte percurse în gimnasiu, — comunele, cari-si ceru preotii, suntū impatiēte, nu veru voi se astepte atāti

ani, — după legea de instrucțiune și inventariul suplente trebuie să fie prevădit cu documente de inventariu calificat, — poporul de multe ori pune pedeci la alegerea inventariului, — era greutatea cea mai mare este, că după lege și natura lucrului inventarii trebuie să fie stabili, stabilitatea acestă prin acceptarea propunerii în toată întinderea ei nu se ajunge.

Tote cu toate, se află, cumcă lipsă de inventariu calificat nu se poate suplini pe calea acestă. Deci se decide, că preotii se îndemne pe tinerii la cercetarea cursului preparandialu, afara de aceea tinerii dela cursul acestu-a la impartirea beneficiului de pană se fie cu deosebire considerați.

Esc. S'a aduce la cunoscintă conferinței, că admin. prot. alu Pogacei B. Maioru și parochulu Budului B. Popu au făcut o fundațiune de 200 fl. pentru școlă de fetițe din Blasiu. (Numitii au depus sumă amestecată în 2 acțiuni de ale institutului „Albină” platindu și tacsă de transcriere și afara de aceea 11 fl., că începuturile unui fond, din care elevele misere se se provăda în casu de morbu cu medicamentele necesare). — Cu acestă scire placută ședintă se redică tardiu, cătra 2 ore.

Diverse.

[Alu doilea concertu filarm. on. în Brașov] avu locu în 2 Decembrie sub conducerea maestrului capelei orășianesci Brandner. Programulu alesu a fost executatu cu multa bravura din partea orchestrei. Este foarte de regretatu numai, că publiculu brașovian se arata atata de indiferentă față de aceste concerte.

[Proprietarii noi în Hunedora.] Diarulu „Hunyad” din Deva scrie, că dominiulu Halmagiului l'a cumpertu dela comitele Eszterházy unu consortiu englezu care va cultivă băile de feru și va face îmbunătățiri și la Vatia. Dominiulu Smucă se va licita și voiesce se 'lu cumpere unu capitalistu prussianu. Si agentulu unei companii a amblatu pe acolo; care a studiatu mai alesu băile și materialulu crudu ce s'ar' poté lucră.

[Casu de mórte.] În Turda a repausatu în 12/24 Nov. tenerulu Constantinu Baritiu medicinistu la universitatea din Viena în etate de 21 ani.

[Unu decretu domnescu] publicatu în „Monit. Rom.” acorda medalii Bene-Merenti pentru servicii aduse științei în genere, șeu României în deosebi mai multor membri ai societății etnografice dela Paris. Domnitoriulu a subsemnatu acestu decretu, basă urmatoriulu raportu alu ministrului de culte și instrucțiune publică: „Prea Înaltăte Dómne! Societatea etnografică în Paris, sub presiedintă actuală a D-lui Carnot, senatoru, fost ministru, a organizatu cu ocaziunea ultimei expozițiuni dela Paris, și sub patronagiulu guvernului francesu, unu congresu alu științelor etnografice. D. profesorul V. A. Urechia, care de mai multi ani are onóra de a fi, prin alegere, delegatulu generalu în Româniă alu societății etnografice, a luat parte la lucrările acestei societăți și a congresului seu, tratandu cestiuni etnice cari interesăza romanismulu. Guvernulu francesu a binevoitu se recunósca serviciile aduse de D. profesorul Urechia, acordându-i titlulu de „Officier de l'instruction publique”. Subsemnatulu urmarindu lucrările societății etnografice și ale congresului seu și apreciandu valoarea lor, atât din respectu generalu câtu și cu privintia la români, a caroru cauza etnică a fost, de mai multe ori, obiectulu de cercetare alu inventariilor membri ai societății supraumite, se semte datoriu a'i aduce ei și congresului seu multumirile tierei. Cu acestu scopu, subsemnatulu, vine cu totu respectulu a supune Altetiei Vóstre Regale anexatulu proiectu de decretu prin care se acorda medalii Bene-Merenti la câțiva din barbătii membri ai societății șeu ai congresului etnograficu, cari au adusu mai recentu, servicii fia cauzei române, fia științei în genere. Acești barbăti sunt: D. Carnot, comandatore, senatoru, fost ministru, presiedinte congresului etnograficu, clasă I. D. Comendatore profesorul L. de Rosny, clasă I. D. comandatore Don Vincente Vasquez Quipeo, delegatulu generalu alu Spaniei, membru academiului de istoria, clasă I. D. Wl. Hegl, membru societății etnografice, clasă II. D. Cavaler I. P. N. da Silva, delegatulu generalu alu Portugaliei, arhitectulu regelui, corespondinte institutului de Franța, cl. I. Déca Altetia Vóstra Regala apróba propunerea de mai susu, va bine-voi se subsemneze alaturatulu decretu. Sunt, cu celu mai profundu respectu, Prea Înaltăte Dómne, Alu Altetiei Vóstre Regale,

prea plecatu și prea supusu servitoru, Ministru secretaru de Statu la departemontulu cultelor și instrucțiunei publice, — N. Crețulescu.”

[Contribuțiuni noue.] În nr. celu mai nou alu fôiei umoristice din Viena „Figaro” i se propunu ministrului de finace următoarele contribuțiuni noue: 1. O contribuție pe concurse. Fiecare, care face falimentu, are să plătescă din pasivele sale diece procente că contribuțiune. — 2. O dare pe amaneturi. Dela fiecare amanetare sunt a se plăti dare 20 procente a pretului obiectului amanetat. — 3. O contribuțiune pe seraci. Dela orice milostenia șeu dela ori-ce altu ajutoriu pentru seraci sunt a se luá 5 procente că „imposite de binefacere pentru scopuri militare. — 4. O dare pe perdere la bursa, precumu și pentru perderi în joculu de cărți, în loteria, la remasiaguri s.a. sunt a se plăti dare 25 procente. — 5. O contribuțiune pe suspinari. Care suspina asupra multimei de contribuțiuni noue, trebuie să plătescă pentru fiecare suspinu 5 florini dare. În casu candu nu ar' poté solvi i se socotesce pentru câte 5 florini dare unu arestu de 24 de ore.

(O moru și sinucidere.) Septemană trecută s'a intemplat în Satu-lungu (Sacele) unu crancenu omoru. În șeră dilei de Marti — ni se scrie — merse unu barbatu în etate de vreo 35 de ani la casă familiei Rascu, batú la pórta și cerú intrare dicéndu, că aduce o depesă dela proprietariulu casei, care se află în Româniă în afaceri comerciale. În casa se aflau doue femei, betrană cu nóră s'a, nevésa tinera de vreo 18 ani. Cea mai tinera alérgă și deschise pórta strainului, și'lu conduse în tindă, unde se află betrană șediendu pe unu scaunu cu luminarca în mana și așteptandu se véda ce veste are să capete. Indată ce a intratu strainulu cu nóră ei ea se sculă de pe scaunu și salutandu'lu dise cătra densulu: „Domnule! déca ne ai adusu depesă se faci bine se ne-o și cetesci, débrece noi nu-o potemu ceti.” Strainulu respunde, că bucuros va implini dorintia acestă, și bagandu mană în buzunariu adause, că trebuie se 'si scóta mai antaiu ochelarii, débrece nu vede bine la lumina. În locu de ochelari inse scóse — unu revolveru și trase cu elu în betrană, care cadíu indată la pamentu scaldatu în sange. După aceea se întórce spre teneră, pe care acuma nu-o mai vedea, căci luminarea ce-o tiené betrană în mana cadíu cu ea și se stinse, și trage și în ea, inse din norocire n'a zemerit'o mortalu. Întru aceea betrană mai avú puterea a se téri în odaia unde cadíu lesinată. Tineră nevésa inca fugi în odaie, incuă usia pe dedesuptu lasandu pe ucigasiu în tindă și vulnerat cu era sarí la feréștra și strigă după ajutoriu. Pêna ce veni inse ajutoriulu ucigasiulu fugi.

Asia ni se relată faptul. Aflamu că numele ucigasiului este Moroeanu alias Fasiu fostu rezervistu. Elu ne avédu ocupatiune a croitu planulu infernalu de a atacá casă lui Rascu spre a furá banii ce sciea, că se află acolo. Elu fú urmaritu de politia și de gendarmeria, dér' nu 'lu putera prinde. În fine se se fi constatatu, că barbatulu, care s'a impuscatu cu revolverulu într'unu bordelu de aci la 6 Dec. n'a fostu altulu decâtu ucigasiulu Moroeanu. — Se aude, că betrană Rascu a repausatu, teneră traiesce și este sperantă, că va scapá cu viațea.

[Doue perfecționari.] Diarele franceses ne spun de doue noi și interesante perfecționari făcute în instrumentele necesare omului în Franța bogată prin activitatea și știința s'a. Prin asemenea perfecționari omenirea progresăza în realitate, și de aceea tienemu a le comunică și lectoriloru nostri. Aceste doue perfecționari de cari voim a vorbi cititoriloru sunt; Balantia aritmetica șeu Balantia Barême și alu 2. Orologiile pneumatice. — Perfecțiunea balantiei susu dise consta în aceea, că cu ea se cantaresce fara a se mai pune greutate. Balantia e compusa de unu singuru taleru, de desuptulu căruia sunt o seria de pârghii cu căpătăie vizibile numai de o parte. Acele căpătăie sunt gradate și o limba mobilă se duce a'ti aretă numerulu greutății indată ce ai pusu ceva pe talerulu cântarului. Scutire de a mai cumpără greutate, ceea ce face că noulu instrumentu perfecționatu se fie mai efinu, și scutire și de timpulu ce e trebuinciosu pentru nemerirea greutăților de măsuratu, cu care se se stabilizeca ecilibru esactu alu contra greutății ce voiesci a cântări cu actuală balantia cu doue talere. Este de notatu, că acestă balantia nu are nimicu de asemanatu cu

balantia cu resortu ce existe de multu, și care nu se află în condițiunile de esactitate și soliditate ale acesteia. — A două perfecțiune este această. Printr'o masina pneumatică stabilită la observatorulu din Paris și prin canalele ce se voru face în pamentu, cum se făcu acelea pentru distribuția apei gasului și chiaru a căldurei, se va comunica francesiloru și oră esactă; Unu cósornicu cu construcțiune specială pusu în cuvenitulu cuiu în perețele casei, se pune în comunicațiune printr'unu conductu cu acele canale subterane și primesce dela masina pneumatică miscarea în forma, ce trebuie spre a aretá oră esactă.

(„Binele Publicu.”)

Invitațiune.

Adunarea generală

a Reuniunii pentru zidirea unui teatru cu reduta în Brașov se conchiama prin acestă pentru diu de

Duminea 14. Decembre 1879

la 10 ore antemeru,

în sala dela sfatu.

Obiectele de pertractare:

Alegerea presiedintei, cassarului, controlorului, secretariulu și celorlalti membri ai comitetului.

Brașov, 6. Decembre 1879.

Franciscu Brennerberg,
presiedinte provis.

Carol Fogarascher,
secretariu prov.

Subsemnatii facu prin acestă cunoscutu onoratiloru musterii și onor. publicu, că si-au asortatu

Magazinulu de haine barbatesci Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne și cele mai fine materii noue pentru haine de tómnă și de érna din fabricele interióre și esterióre și se recomanda cu confecționarea promptă de totu felulu de haine barbatesci, cu pretiurile cele mai moderate. Costume de tómnă dela 25 fl. în susu.

Cu tóta stimă

A. SCHWARZE & BARTHA.

—27

Pretiurile piatiei

din 12 Decembre st. n. 1879.

	Hectolitru. fl. cr.		Hectolitru. fl. cr.
Granu	fruntea 8.60	Mazerea 7.—	
	midilocu 8.—	Lintea 10.10	
	de diosu 7.50	Fasolea 6.20	
Mestecatu 6.50	Cartofi 1.30		
Secara	frumosa 5.50	Sementia de inu 9.20	
	de midilocu 5.40	” de cânepa 5.30	
Ordiulu	frumosu 4.30	1 Chilo. fl. cr.	
	de midilocu 4.20	Carne de vita —.40	
Ovesulu	frumosu 2.70	” de rimatoriu —.40	
	de midilocu 2.50	” de berbecu —.28	
Porumbulu 4.80	100 Chile. fl. cr.		
Meiu 6.10	Seu de vita prospetu 32.—		
Hrisca —.—	” ” ” topitu 48.—		

Cursulu la bursa de Viena

din 12 Decembre st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) 68.75	Oblig. rurale ungare 88.25
5% Rent'a-argintu (imp. prumutu nationalu). 70.40	” Banat-Timis. 87.—
Losurile din 1860 129.25	” transilvane 84.75
Actiunile bancei nation. 852.—	” croato-slav. 89.—
” instit. de creditu 278.60	Argintulu în marfuri —.—
Londr'a, 3 luni. 116.60	Galbini imperatesci 5.54
	Napoleond'ori 9.31
	Marci 100 imp. germ. 57.70

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gótt și fiu Henricu.